

Kommuneplanens samfunnsdel- planprogram

1. Innledning

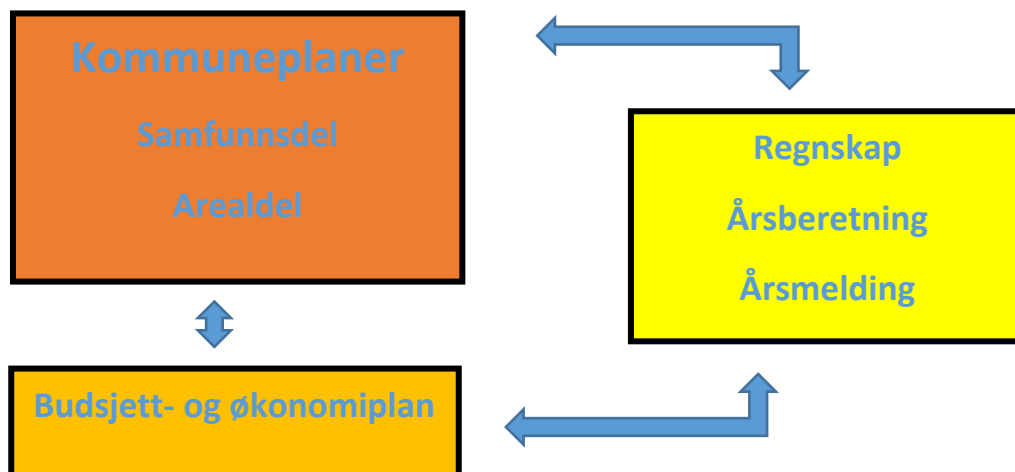
Skjervøy kommunes gjeldende samfunnsplan ble sist vedtatt i 1978!! Det har vært arbeidet med rullinger etter den tid, men ingen helhetlig samfunnsplan er vedtatt på 40 år! Tida er derfor overmoden for å drøfte veivalg og strategier for det framtidige Skjervøysamfunnet. I forbindelse med behandling av den kommunale planstrategien vedtok kommunestyret i sak 1/17 at arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skulle prioriteres.

Det stilles i dag strengere krav til at kommunene har planhierarkiet på plass, og at det kjøres grundige prosesser når planene utformes. Plan- og bygningsloven hjemler prosessen, som blant annet skal gi berørte parter muligheter for medvirkning. For kommuneplanens samfunnsdel betyr dette at innbyggere, både som enkeltindivid og som del av grupperinger, skal gis anledning til å komme med innspill og respondere på høringsforslag. Også myndigheter på statlig og fylkesnivå skal gis mulighet til medvirkning underveis.

Planprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel er førsteetappen i planprosessen. Hovedformålet med planprogrammet er å:

- **Peke ut hovedområdene for planen** – en samfunnsplan kan inneholde svært mange tema og undertema, og det er derfor viktig å prioritere områder som er særlig relevante for Skjervøy kommune.
- **Legge en plan for medvirkning** – på hvilke måter skal innbyggere, ansatte, lag og foreninger mfl få mulighet til å bidra med innspill og respons?
- **Sette en tidsplan for prosessen fra start til mål**
- **Organisere planprosessen**

Det er viktig å være oppmerksom på at kommuneplanens samfunnsdel legger føringer på økonomiske prioriteringer. Det skal være kopling mellom planer og ressursbruk:

2. Kunnskapsgrunnlag

For å kunne stake ut veien framover, er vi avhengig av å ha et bilde av status. De siste to-tre åra har det vært gjennomført en rekke utredninger, særlig i forbindelse med kommunereformen. I tillegg ble det i 2017 gjort et grundig arbeid med å kartlegge svært mange faktorer som påvirker folkehelse. Nettopp folkehelse er én av grunnsteinene i et samfunn, og resultater fra denne kartlegginga vil bli trukket inn i kommuneplanens samfunnsdel.

Her følger en oversikt over kunnskapsgrunnlaget for utarbeiding av kommuneplanens samfunnsdel:

Interne utredninger og planer (av nyere dato):

Interkommunal kystzoneplan for kommunene Nordreisa og Skjervøy 2014-2026

Kommuneplanens arealdel for Skjervøy kommune 2015-2027

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2017-2025

Kommunereform – statusbilde for Skjervøy kommune 2016

Kommunal planstrategi for Skjervøy kommune 2016-19

Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016-2020 (Nord-Troms)

Ressursanalyse utarbeidet av Bedriftskompetanse, 2016

Ungdataundersøkelse, 2017

Helhetlig ROS for Skjervøy kommune, 2017

Oversikt over folkehelseutfordringer i Skjervøy kommune, 2017

Sjømatkommunen Skjervøy: Nord-Norges største havbrukskommune, 2017

Mer gods på sjø i Nord-Troms (godsstrømanalyse), gjennomføres i 2018.

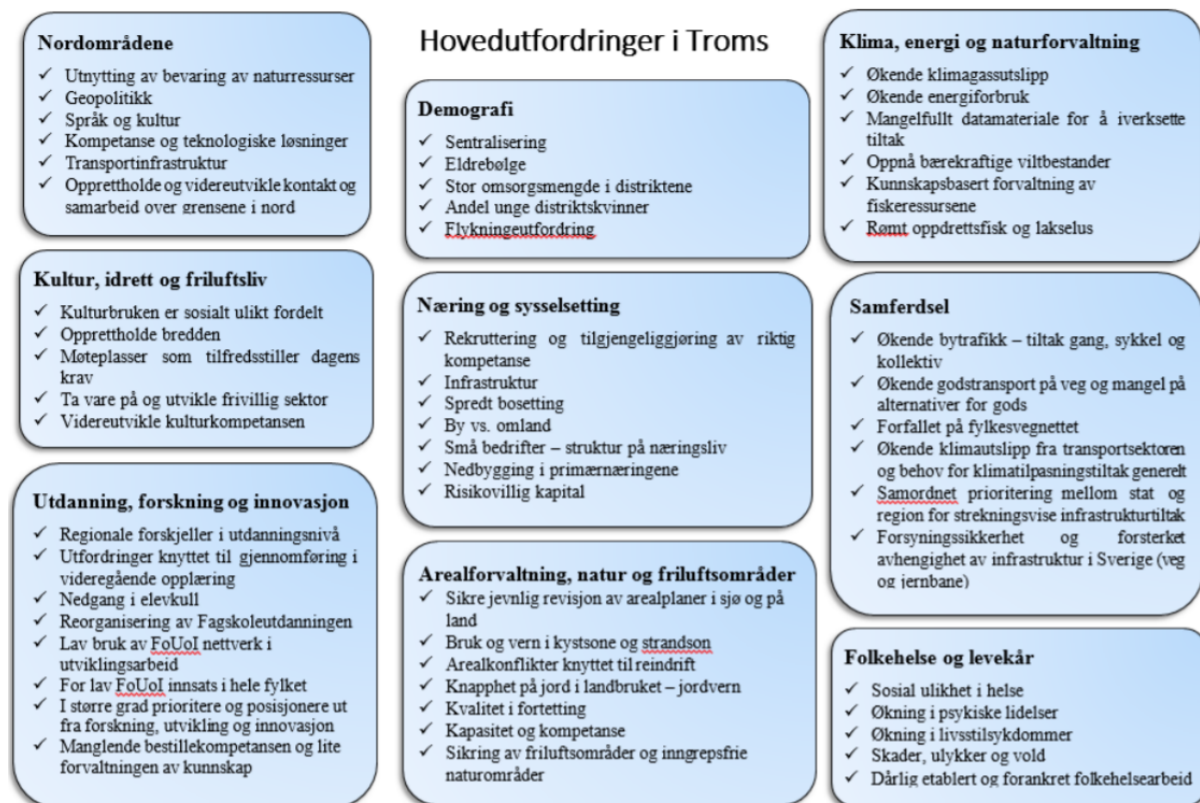
Arnøya i Skjervøy kommune – på skredtoppen i Troms (Transportutvikling) 2018

Årsmelding 2017

Budsjett- og økonomiplan 2018-2021

Regionale planer og strategier: (ikke uttømmende liste, men de som særlig er relevante)

Regional planstrategi – kunnskapsgrunnlaget 2015

Som det framgår av oversikten ovenfor, er det et stort sammenfall av hovedutfordringer for hhv fylket og kommunen.

Fylkesplan for Troms 2014-2025

Særlig relevant her: Fylkets egen langsiktige «samfunnsplan» med situasjonsbeskrivelse, utfordringer og overordnede mål som skal legge føringer for videre styring, arbeid og planer. Utfordringene er som beskrevet i «Regional planstrategi – kunnskapsgrunnlaget 2015». Skjervøy må finne sin egen «vei».

Regional transportplan for Troms 2017-2029

Særlig relevant her: Et stort vedlikeholdsetterslep på fylkesvegnettet, tunell- og bru utbedring, uløste rassikringsoppgaver både på riks- og fylkesveg, strategisk utvikling av riksvegnett og videre utvikling av sentrale knutepunkt for sjøfart og lufttransport, samt overgangen lavutslipps kollektivtransport utgjør hovedutfordringene for Troms. Stram økonomi tilsier at man må opprettholde og utbedre den bestående infrastrukturen heller enn nye prosjekter. For Skjervøy vil sentrale utfordringer være sikring av næringstransport, utbedring av tunneller og bru samt rassikring.

Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025

Særlig relevant her: den regionale planen regulerer etableringer av større handelsetableringer – disse skal i størst mulig grad ligge innenfor en definert sentrumssone, dette av hensyn til klima, miljø og landskapsvern. Skjervøy tettsted har status som senter for maritime funksjoner, men sentrum er ikke kartfesta. Det er likevel et overordna mål om å sentrere handelsfunksjoner.

Regionalplan for landbruk i Troms 2014-2025

Særlig relevant her: Det er mål om opprettholdelse og helst økning i aktivt jordbruksareal (dyrka/dyrkbar jord). Dette av hensyn til bevaring av kulturlandskap, slik at ikke landskapet gror igjen. Landbruk i nord har økt status som arktisk landbruk, noe som kan utnyttes innenfor reiselivet, bl a ved

å kortreist mat. Grønt reiseliv (turstier, løyper, naturguiding) og «Inn på tunet»-konsept for helse- og omsorgstjenester er aktuelle tiltak i den regionale planen, som også kan være/er aktuelle for Skjervøy kommune.

Strategi for maritim næringsutvikling i Troms

Særlig relevant her: Nærskipsfarten står for omtrent 50 % av omsetningen i næringen i Nord-Norge, Næringen er relativt sett liten i regionen målt mot andre landsdeler. Det er også lavere lønnsomhet enn i resten av landet pga den store andelen av nærskipsfart, men det er forventet en vekst, både i volum og lønnsomhet. Selv om råvareressursene i stor grad befinner seg i Nord-Norge, har det meste av verdiskapningen blitt registrert andre steder i landet. I dag mangler Nord-Norge både kompetansemiljøene og den maritime næringsstrukturen som er nødvendig for å tiltrekke seg investeringer og etableringer fra bedriftene som opererer i havområdene utenfor Nord-Norge. Hovedutfordringen blir derfor å bygge opp kompetanse og infrastruktur som tiltrekker seg kapital slik at man kan få økt aktivitet. Nøkkelen blir samarbeid mellom alle aktører som skole, næringsliv og det offentlige.

Havbruksstrategi for Troms

Særlig relevant her: Hovedfokus for havbruksstrategien er å sikre videre vekst og utvikling i næringen. Havbruksnæringens utfordringer i Troms deles i 4 hovedkategorier. 1: areal og forvaltning 2: sikre økonomiske ringvirkninger 3: utdanning og rekruttering, 4: forskning og utvikling i næringen. Leverandørindustrien tilknyttet næringa har et stort uforløst potensial for vekst i Troms. Skjervøy må identifisere sine hovedutfordringer for best å kunne legge til rette for videre vekst og utvikling, men veldig mye er bra her. Skjervøy er langt fremme på en rekke områder.

Strategiplan for videregående opplæring i Troms 2018-2021 «Samspill for læring»

Særlig relevant her: Man tar for seg strategier for å få best mulig læring, slik at flest mulig fullfører videregående opplæring. Det viktigste er et godt samarbeid mellom alle aktørene som er involvert i opplæringen.

Nasjonale føringer:

- Gode og effektive planprosesser
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder

Kunnskapsgrunnlaget som foreligger anses som tilstrekkelig for utarbeiding av kommuneplanens samfunnsdel. Det vil derfor ikke bli satt i gang større utredninger innenfor enkeltområder som del av planprosessen.

3. Visjoner, verdier og overordna mål

Visjon: I 2006 ble det arbeidet med ei revidering av Skjervøy kommunes samfunnsplan. Den ble ikke ferdigstilt, men i utkastet som foreligger, presenteres visjonen «Leve og bo i Skjervøy kommune». I de eldre samfunnsplanene er det ikke utforma visjoner. Det kan derfor tyde på at Skjervøy kommune ikke har en vedtatt visjon for kommunen som helhet.

Hva er en visjon, og hvilken funksjon skal den ha? Det finnes ulike definisjoner av visjon, men visjonen skal med noen få ord uttrykke vei- og verdivalg. Visjonen skal altså vise vei –

nedenfor illustrert med fyrlykta på Skjervøyskjæret. Det er vanskelig å uttrykke visjoner, som ikke blir floskler eller selvfølgeligheter. Visjonen skal formidle en samstemt oppfatning av i hvilken retning Skjervøy kommune skal bevege seg i de neste ti-åra. Den ikke-vedtatte visjonen fra 2006, «Leve og bo i Skjervøy», gir i liten grad retning, og det vil derfor anbefales å utarbeide en ny visjon.

En visjon kan også brukes i profileringsøyemed. Slik det er nå, har ikke Skjervøy kommune et politisk vedtatt grunnlag for profilering. Bortsett fra bruk av kommunevåpenet, brukes ulike uttrykk når kommunen presenterer seg utad, for eksempel ved rekruttering av arbeidskraft eller møter med næringsliv. «Kystbyen i Nord-Troms» har vært brukt i en del annonsering, men ikke alle mener dette uttrykker Skjervøy kommune, bare tettstedet. En annen variant er «Skjervøy – en attraktiv kystkommune». Ingen av disse to eksemplene kan betegnes som visjoner, da de ikke kan fungerer som retningsvisere.

Visjon – ei fyrlykt som viser leia

Foto: Trond Østvang

Innenfor grunnskolen finnes en politisk vedtatt visjon: «Vi bygger framtidens kompetanse i lokalsamfunnet». Dette er en visjon som vektlegger kompetanse som et bærende element i samfunnet – ikke bare generell kompetanse, men kompetanse i tråd med kommunens behov.

Det er ikke gjort tilsvarende vedtak om visjoner på andre tjenesteområder.

Verdi: Innenfor kommunal tjenesteyting har det i 2017 vært arbeidet med verdier. Det har vært kjørt grundige prosesser blant de ansatte for å drøfte seg fram til hva som skal

kjennetegnene i Skjervøy kommune. Disse fire verdiene løftes fram: handlekraftig, inkluderende, kompetent og utviklende. Fra virksomhetsnivå til overordna nivå arbeides det nå med kjennetegn (handlinger) for hver verdi. På et overordna nivå kan verdiene konkretiseres slik:

Alle lederne i Skjervøy kommune forventes å innarbeide hvordan verdiene praktiseres innad i egen enhet og utad til innbyggerne og samfunn: ADFERD & HOLDNINGER				
	Handlekraftig	Inkluderende	Kompetent	Uviklende
Hva betyr det for våre innbyggere?	Vi gir tjenester som innbyggerne har krav på og som er tilpasset deres behov.	Vi har respekt for og ivaretar den enkelte og mangfoldet i Skjervøysamfunnet	Vi har kunnskap og evne til å gi gode tjenester, der mottaker av tjenesten blir tatt på alvor.	Vi er opptatt av å være innovativ og utvikle oss i tråd med endringene i samfunnet rundt oss.
Hva betyr det for oss ansatte?	Vi tar ansvar og får jobben gjort!	Vi blir sett, respektert og får bruke våre ressurser på en god måte.	Vi bruker og utvikler vår kunnskap og evne til å få oppgavene gjort.	Vi søker ny kunnskap og bidrar aktivt til positive endringer.
Hva betyr det for vår organisasjon?	Vi viser at vi har gjennomføringskraft ved at vi tar beslutninger og leverer gode tjenester.	Vi har en god og åpen kommunikasjon i alle deler av organisasjonen hvor alle skal kunne bidra på en positiv måte.	Vi bruker vår fagkompetanse og ved behov innhenter vi nødvendig kunnskap til å løse våre oppgaver.	Vi legger til rette for kompetanseheving og forbedringer i hele organisasjonen.
Hva bidrar det til for våre innbyggere?	Innbyggerne vår får de tjenestene de har krav på til rett tid.	Innbyggere våre føler seg velkommen og respektert.	Innbyggere får gode tjenester.	Innbyggere får bedre og mer effektive tjenester
Hva bidrar det til for oss ansatte?	Vi løser utfordringer og opplever mestring.	Vi skaper trygghet og motivasjon til å bidra.	Vi får trygghet og evne til utvikling og samarbeide tverrfaglig.	Vi opplever at det er spennende å være jobb fordi det gir oss personlig og faglig utvikling.
Hva bidrar det til for vår organisasjon?	Vi får godt omdømme gjennom forutsigbarhet og gode tjenester	Vi får godt arbeidsmiljø, arbeidslust og eierforhold til jobben.	Vi får godt omdømme gjennom god kvalitet i våre tjenester.	Vi er en lærende og tilpassningsdyktig organisasjon.

For at verdier skal få reell betydning, må de brukes både i medarbeidersamtaler, ved rekruttering og i kontinuerlig vurdering av hvordan vi yter tjenester overfor brukere/innbyggere.

I kommuneplanens samfunnsdel bør de overordna visjonen(e) vektlegges. I framtidige kommunedelplaner kan det også være aktuelt å utforme visjoner på tjenesteområder.

4. De kommunale tjenestene – kommunen som organisasjon

For å gjennomføre kommunale tjenester, utøve myndighet, drive samfunnsplanlegging og realisere politiske vedtak er kompetanse og kapasitet helt grunnleggende. Hva er status i dag, og hva vil være utfordringer framover? Utviklinga går i retning av større krav til kompetanse fordi kravet til kvalitet øker. Kvaliteten på tjenesten skal ikke speile størrelsen på kommune eller geografi – de samme målbare kriteriene gjelder for alle.

Innenfor den største sektoren, helse, ser en utfordringer særlig i forhold til rekruttering og stor aldersavgang de neste 10-15 åra. De enkelte yrkesgruppene:

Leger: fastlegeordninga sliter på grunn av stort arbeidspress og vaktbelastning. Skjerpa utdanningskrav: alle skal ha 1 års spesialisering innen akuttmedisin.

Sykepleiere/spesialsykepleiere: vanskelig å rekruttere fordi alle kommuner kjemper om kompetansen. Skjervøy tilbyr praksisplasser for studenter som rekrutterings- og læringstiltak.

Vernepleiere: vanskelig å rekruttere – ei yrkesgruppe som også er ettertrakta utenfor helseinstitusjoner, f.eks. i skole/barnehage

Helsefagarbeidere: mange søkere på stillinger, men ofte ufaglærte. Skjervøy har til enhver tid 5-8 lærlinger/praksiskandidater som rekrutteringstiltak. Dette er den desidert største yrkesgruppa innenfor helse.

Sosionomer/barnevernspedagoger: små fagmiljø kan bidra til rekrutteringsvansker, i tillegg til at slike stillinger er utsatte, spesielt i en liten kommune. Her er det noe turn-over.

Helsesøster: på grunn av nasjonal satsing på styrking av helsesøstertjenesten med oppretting av nye stillinger, har det vist seg vanskelig å rekruttere utenfra. Tilbud om praksisplass og rekrutteringsstilling har vært nødvendig for å avhjelpe situasjonen.

Kompetanseheving siste åra: etaten har særlig prioritert etter- og videreutdanning innen aldring og omsorg, aktiv omsorg og spesialisering innen psykiatri (Seprep). I tillegg er det lagt vekt på kompetanseheving innen bruk av digitale, mobile dokumentasjonsløsninger.

Neststørste sektor er oppvekst og kultur. Fram til for et par år siden var det lett å rekruttere innenfor de to største yrkesgruppene: barnehagelærer og lærer i grunnskolen. Nå er bildet endra. Det må også legges til at de nye krava om undervisningskompetanse i de grunnleggende faga gjør det vanskeligere å få søkere som har akkurat den fagkompetansen som etterspørres (gjelder grunnskolen).

Barnehagelærere: få kvalifiserte søkere. Løsninga blir å tilsette ufaglærte år for år (på dispensasjon) og/eller tilsette søkere som er under utdanning. Ny rammeplan for barnehagen forutsetter et kvalifisert pedagogisk personale.

Lærere i grunnskolen: Gjennomsnittsalderen blant lærerne er høg, så her vil det i det neste ti-året være stor avgang. I tillegg er det få søkere på ledige stillinger. Nyutdanna lærere vil som hovedregel ha mastergrad, noe som vil også vil få en økonomisk konsekvens i åra framover.

Assistent: det har i de seinere åra vært ei økning i assistenttimer i barnehage og skole. Skjervøy tar i mot 2-4 lærlinger innen barne- og ungdomsfaget som rekrutteringstiltak. Mange assistenter er ufaglærte.

Ansatte innen kulturfeltet: små fagmiljø kan gi rekrutteringsutfordringer.

Kompetanseheving siste åra: etaten har lagt vekt på videreutdanning for lærere for å være kvalifisert innenfor grunnleggende kompetanse innen norsk, matematikk og engelsk, jfr nye kompetansekrav.

Både innenfor helse- og oppvekstsektoren vil det være behov for å rekruttere ansatte med en annen etnisk bakgrunn enn norsk, da de utgjør en vesentlig andel av befolkninga.

Teknisk sektor inklusive næring, er mer spesialisert, noe som innebærer at enkeltansatte kan føle seg alene på sitt fagområde. Dette er også en sektor som er særlig eksponert – både i forhold til politikere, innbyggere og media. Ingeniør- og/eller fagskoleutdanning er ofte etterspurt kompetanse, og den er det kamp om. Ulike yrkesgrupper:

Renholdere og vaktmestere: har til nå ikke vært vanskelig å rekruttere. Det er ønskelig med fagbrev, da kompetansekrava også her øker. Det vil innenfor en ti-års-periode være stor utskifting blant vaktmesterne.

Saksbehandlere innen byggesak, oppmåling, landbruk, viltforvaltning: sårbare tjenesteområder, da det gjerne er enkeltansatte som alene har ansvar for sitt fagområde. I framtida vil mangel på fagmiljø og få muligheter for teamarbeid kunne være en hemsko for rekruttering.

Næringsutvikler: utsatt stilling fordi arbeidsfeltet er bredt og politiske ambisjoner tydelige. Siste års erfaring i regionen har vist stor utskifting. Næringsarbeid kan oppleves som krevende, fordi det fordrer samarbeid/kontakt med ulike forvaltningsnivå, ulike etater og ikke minst et utadretta arbeid mot næringslivet.

Administrasjon og ledelse: ordinære stabsfunksjoner og merkantile tjenester er i gang med digitaliseringsprosesser som automatiserer og forenkler oppgaver. Her vil det være behov for kontinuerlig oppgradering av kunnskap og teknologi. Sekretærfunksjonen er på vei ut. I stedet er det behov for personell med økonomisk kunnskap, digital kompetanse og kompetanse innen kommunikasjon.

Ledere: gode ledere er svært viktig for kvalitet på tjenester, og det er utfordrende å rekruttere gode ledere. Stor arbeidsbelastning, krysspress, krav om målbare resultat og større offentlig fokus skremmer. Lønnsnivået blant ledere bidrar heller ikke til at slike stillinger er ettertrakta. Tendensen i kommunen og regionen er få relevante søkere til lederstillinger.

Oversikten ovenfor er ikke uttømmende, men gir et bilde av framtidige utfordringer som kan oppsummeres slik:

- Tidsriktig kompetanse ift nye krav og nye teknologiske muligheter
- Tilstrekkelig kapasitet til å handtere behov som kommer pga demografiske endringer (innen helsesektoren)
- Små og sårbare fagmiljø
- Manglende kapasitet innen samfunnsutvikling
- Lederrekruttering

5. Tema og undertema:

I oversikt over folkehelseutfordringer, som ble behandla i kommunestyret i sak 44/17, ble følgende vedtatt:

Den fremlagte oversikten tas med i det videre arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel og andre relevante kommunedelplaner.

Når det skal gjøres et utvalg av tema/undertema, er det naturlig å ta utgangspunkt i de fem hovedområdene oversikten peker på som særlig utfordrende for Skjervøy kommune:

Lavt utdanningsnivå: 40 % av Skjervøys befolkning har bare grunnskole som utdanning, og

nivået på grunnskoleutdanninga i form av grunnskolepoeng er lavere enn både landet og fylket. Hvorfor er lavt utdanningsnivå så problematisk? Statistisk sett er utdanningsnivå en viktig premiss for mange indikatorer som igjen påvirker helsa vår. Med lav utdanning er sjansen for å havne utenfor arbeidsmarkedet større, noe som igjen får økonomiske og sosiale konsekvenser. Tilknytning til en arbeidsplass er én av hovedpilarene vi baserer våre liv på, og uten fagutdanning eller høyere utdanning er det liten robusthet i forhold til et skiftende arbeidsmarked. Lavt utdanningsnivå har ikke bare betydning for attraktiviteten i arbeidsmarkedet. Statistisk sett er personer med lav utdanning overrepresentert i forhold til mange livsstilssykdommer. Kunnskap om kosthold og helse henger sammen med det allmenne utdanningsnivået. Holdning til utdanning i lokalsamfunnet må derfor endres, og kvaliteten på utdanninga må forbedres.

Økt behov innen eldreomsorg: En større andel av Skjervøys befolkning vil utgjøre gruppe 67 år og eldre. Selv om den generelle tendensen er at vi holder oss friskere lengre, vil behovet for helsetjenester øke. Flere må sysselsettes innen eldreomsorgen, og de eldre vil befinne seg kortere tid på institusjon. Morgendagens eldre vil teknologisk være mer oppdaterte og kunne nyttiggjøre seg teknologiske hjelpemidler, slik at de kan bo hjemme. Det offentlige vil ikke alene kunne håndtere morgendagens eldreomsorg – vi blir avhengig av frivillige som kan yte tjenester for hjemmeboende eldre.

Polarisering: Svært mange av folkehelseindikatorene viser at samfunnet er i ferd med å polariseres. Økonomisk er det færre som holder til i et midtsjikt, mens ytterpunktene blir større. Det er mange husholdninger i Skjervøy som sliter med å klare de økonomiske forpliktelsene, samtidig som mange har svært god økonomi. Siden økonomi er avgjørende for deltakelse i aktiviteter, vil den svakeste sosioøkonomiske gruppa også henge etter. Aktivitet-inaktivitet følger altså i stor grad de samme linjene. Tiltak som for eksempel «Utstyrsbanken», som skal dempe på skillelinjene, har bare begrensa effekt. Er det for stigmatiserende å låne snowboard og ski når en ikke har råd til slikt utstyr selv? Polarisering kan sette fellesskapet på prøve.

Integrering: Skjervøy er etter hvert blitt et samfunn besående av innbyggere med ulike kulturer og morsmål. Det vil være avgjørende for alle innvandrere at de gjennom språkopplæring og arbeidspraksis så snart som mulig kan gå inn som ordinære arbeidstakere og innbyggere. «Kulturelt utenforskap» har både sosiale og økonomiske konsekvenser, så det påhviler både kommunen og næringslivet et ansvar for å arbeide for god integrering. Det er også viktig å finne et balansepunkt i forhold til hva som er mulig å få til. Samtidig må en regne med at globaliseringa av arbeidskraft vil fortsette, og det styres av krefter utenfor politikerens kontroll.

Livsstilsendringer: Det viser seg at Skjervøys befolkning innenfor mange kategorier scorer dårligere enn fylkes- og/eller landssnittet. Forklaringene på hvorfor det er slik, er ikke enkle. Skjervøy kommune har høgt sykefravær og et høgt antall uføre. Folkehelseprofilen viser at befolkninga kommer dårlig ut i forhold til mange livsstilssykdommer, og ungdomsskoleelevenes vurderinger av kosthold, egen helse og trivsel viser samme tendens. Kunnskap om hva som er positivt og hva som er negativt i forhold til folks helse, er kjent, men det er en vei å gå før denne kunnskapen omgjøres til praksis i hverdagen. Her er ingen «quick-fix» - det må holdningsendring til. Vi må rett og slett bli mer robuste til å takle hverdagens store og små utfordringer, og vi må anvende kunnskapen om god helse på oss selv. (Utdrag fra oversikt over folkehelseutfordringer, 2017.)

De fem hovedområdene går over i hverandre, og de er sektorovergripende. For å kunne konkretisere målsettinger og tiltak i en plan, vil det være nødvendig å bryte dem ned i flere undertema. Også områder som ikke direkte dekkes av disse fem hovedområdene kan være aktuelle.

I høringsrunden for den kommunale planstrategien kom det innspill fra sektormyndigheter og fra Fylkesmann og Fylkeskommune, som kan tas med som tema/undertema i kommuneplanens samfunnsdel. Relevante innspill fra høringsrunden er tatt med i oversikten over tema og undertema.

På bakgrunn av grunnlagsmaterialet som foreligger, innspill til den kommunale planstrategien og en generell oppfatning av hvilke områder som særlig bør drøftes nærmere, foreslås følgende hovedtema og undertema:

Tema	Undertema:
Helse	Kompetansebehov
	Forebyggende helsearbeid
	Dimensjonering av helsetjenester ift demografi og geografi
	Frivillighet
Bolig	Eldreomsorg
	Omsorgsboliger
	Boligbehov ift ulike målgrupper
	Nye boformer (bofellesskap oa), hybler (elever, sesongarbeidere, midl)
Nærings- og distriktsutvikling	Universell utforming
	Næringsutvikling i kommunens distriktsområder
	Kompetansebehov
	Tilrettelegging (særlig for småbedrifter)
Samferdsel (infrastruktur)	Arealstrategier (både land og sjø)
	Sjømatnæringa
	Transportbehov for mennesker og gods
	Sikkerhet (leveringssikkerhet, trygghet for mennesker)
Oppvekst, utdanning og kultur	Regional infrastruktur
	Helhetlige kommunikasjonsløsninger
	Dimensjonering av framtidig barnehage- og skoletilbud ift demografi og geografi
	Friluftslivsaktiviteter
Inkludering og mangfold	Frivillighet
	Kompetansebehov
	Trivselsfremmende tiltak
	Kvalitet i grunnskoleopplæringa
	Integrering
	Fellesarenaer (multikultur)
	Synliggjøring av andre kulturer (også samisk, kvensk)
	Språkopplæring (grunnstein i integrering)
	Polarisering
	Demokrati – livskraftig lokalsamfunn

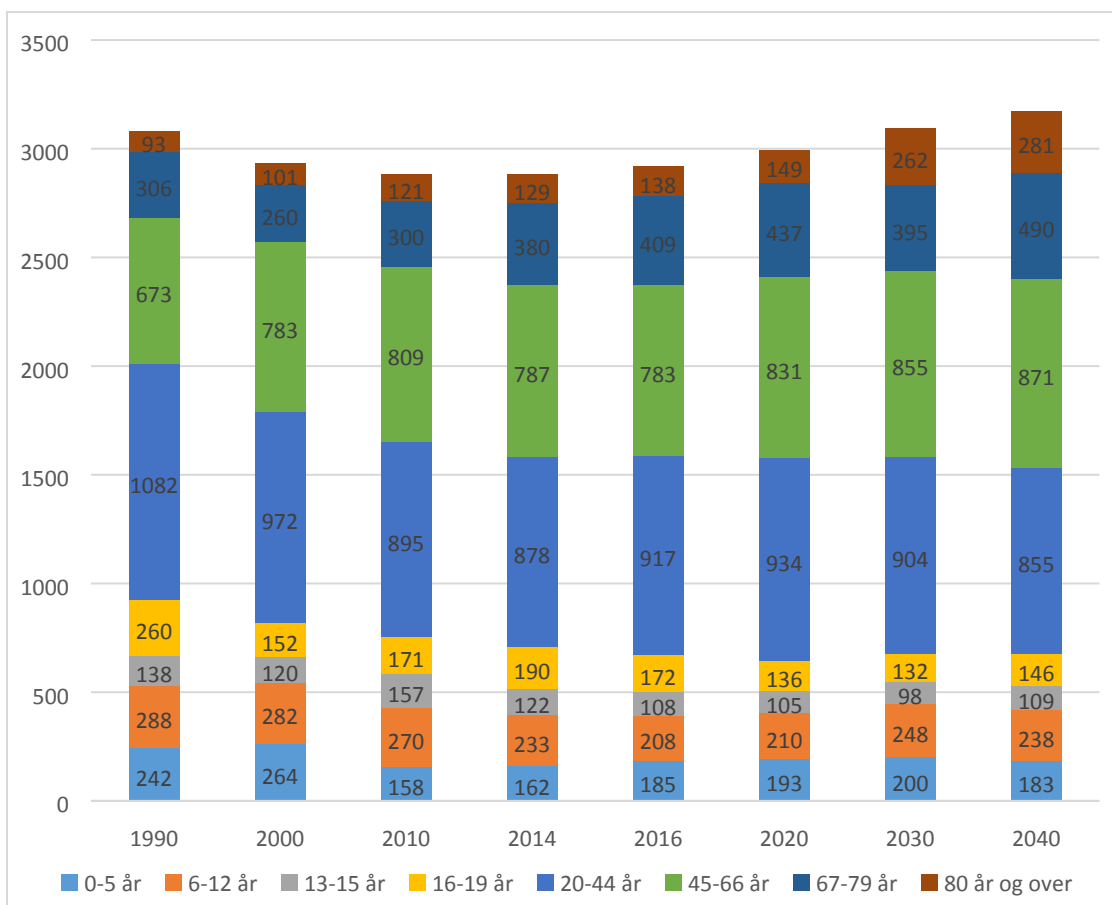
Klima og miljø	Grønt skifte
	Samfunnssikkerhet og beredskap
	Hybridløsninger – økt behov for strøm
	Stedsutvikling i et miljømessig perspektiv
	Bærekraftig samfunnsutvikling
	Vann

De fem hovedområdene som ble trukket fram som folkehelseutfordringer i kommunen, følges opp her gjennom valg av tema og undertema (markert med gult). Folkehelse vil være et gjennomgripende element i planen. Det betyr at hvert hovedtema (til sammen 7) skal ha folkehelseperspektivet med.

6. Statistisk grunnlag for valg av tema/undertema

Som det framgår av oversikt over kunnskapsgrunnlag i pkt 2, er det lagt fram en del statistisk materiale, som hver for seg og samla viser status og utviklingstendenser en må ha med seg når framtidens prioriteringer og veivalg skal gjøres. Nedenfor følger noen utvalgte tabeller (presentert i oversikt over folkehelseutfordringer):

6.1. Befolkningssammensetning - aldersgrupper

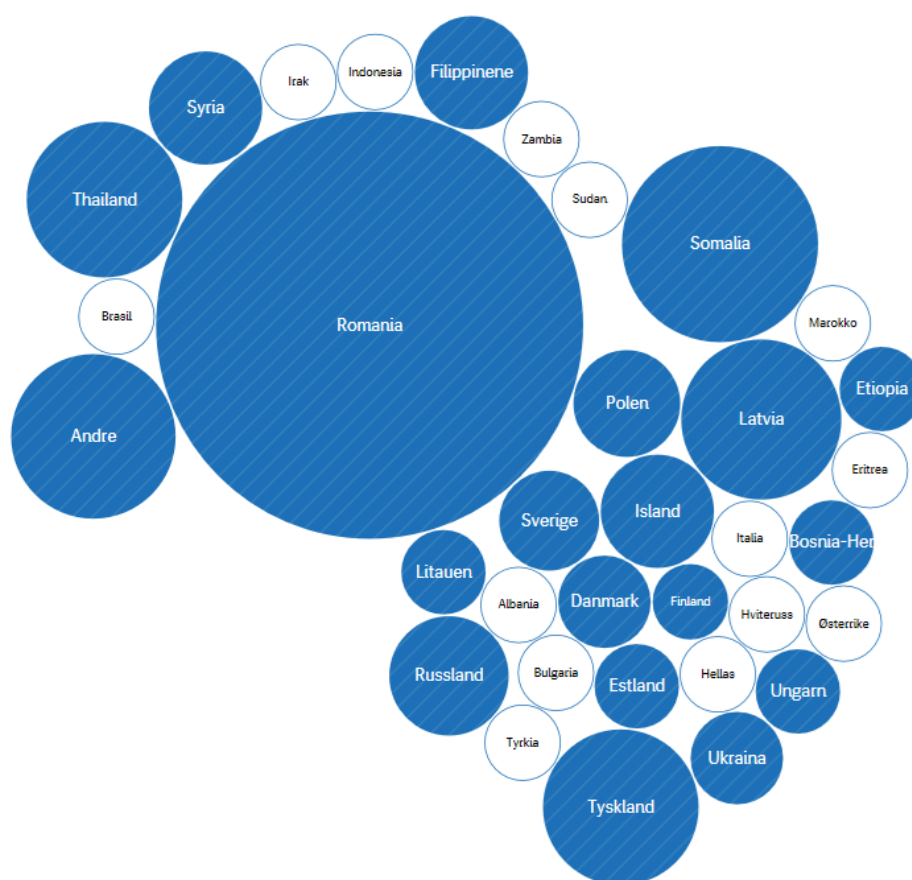

Kilde: Kartlegging av folkehelse i Skjervøy, s. 8

SSB oppdaterer sine befolkningsframskrivninger kontinuerlig. Siste oppdaterte statistikk pr 26.6.18 viser bare små endringer i framskrivinga når det gjelder sammensetning. Det forventes en befolkningsvekst på ca 3 % fra 2018-2040. I nasjonal målestokk er veksten svak, regionalt er det bare Skjervøy og Nordreisa som har forventa befolkningsvekst.

Fordelinga av befolkninga i aldersgrupper er svært viktig. I nåtidsperspektiv har alderssammensetning betydning for rammeoverføringene fra staten. I framtidsperspektiv har den betydning for hvordan vi kan planlegge tjenestetilbudet på kort og lang sikt. Ei vektforskyvning med færre yngre og flere eldre gir en rekke utfordringer – ikke bare innen morgendagens eldreomsorg, men også i forhold til rekruttering av kompetanse og arbeidskraft.

6.2. Befolkningssammensetning – etnisitet

Tall for de største gruppene:

	2016	2017
Romania	128	146
Somalia	27	27
Latvia	18	20
Tyskland	17	12
Thailand	17	20
Russland	10	11
Syria	9	19

Kilde: <https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K1941/fakta>

Som tabell og figur viser, er befolkningssammensetninga mht etnisitet svært sammensatt. Den største endringa henger sammen med arbeidsinnvandring, der havbruksnæringa og tilhørende leverandøringstryk sysselsetter svært mange. I tillegg har Skjervøy tatt imot flyktninger, spesielt fra Syria og Somalia.

Beskrivelsen av befolkningssammensetning, både i forhold til alder og etnisitet, er dekkende for Skjervøy tettsted. For øyene i distriktet er bildet nokså annerledes, med en mye større andel eldre og få med utenlands bakgrunn.

6.3. Rekruttering til de to store sektorene: helse og utdanning

Det er gjennomført ei større kartlegging av kompetansebeholdning innen helsesektoren (gjennomført av UIT og Nord-Troms Studiesenter). Den viser at det forventes stor avgang av helsepersonell¹ på grunn av alder. Sett opp mot ei befolkningssammensetning med stadig flere eldre, gir dette ei dobbelutfordring. Undersøkelsen konkluderer med følgende punkt (tall for Skjervøy i parentes):

- ▶ **Stor aldersavgang** (nærmere 40 % er over 50 år)
- ▶ **Alt for mange i deltidsstillinger ut fra behov for ansatte** (ca 40 % er i 100% stilling, ca 20 % har under 50% stilling)
- ▶ **For mange ufaglærte** (18 % ufaglærte)
- ▶ **For få med spisset kompetanse både ut fra dagens og framtidens behov** (ca 15% har videreutdanning innen et eller annet felt)

Kilde: <http://septentrio.uit.no/index.php/SapReps/article/view/3741/3636>

Innenfor skolesektoren er det gjort ei mindre omfattende kartlegging av pedagogbeholdninga – særlig med hensyn til kompetansekrava innenfor de grunnleggende faga norsk, matematikk og engelsk² og alder. Skjervøy har de senere åra prioritert videreutdanning innen disse tre faga, noe også kartlegginga viste.

Barnetrinnet. Antall lærere som ikke har 30 studiepoeng og underviser i faget:

Kommune	Norsk	Matematikk	Engelsk
Storfjord	0	8	2
Lyngen	8	16	2
Gáivuotna/Kåfjord	5	7	11
Skjervøy	5	0	0
Nordreisa	6	16	20
Kvænangen	2	4	4
Nord-Troms	26	51	39

¹ Alle kategorier helsepersonell er tatt med unntatt leger, til sammen 144 ansatte. Av disse utgjør helsefagarbeiderne 64.

² Fra 2014 gjelder nye krav til undervisningskompetanse innen norsk, matematikk og engelsk. På barnetrinnet må den som underviser i hhv norsk, matematikk og engelsk ha minimum 30 studiepoeng, på ungdomstrinnet minimum 60 studiepoeng (årsenhet)).

Ungdomstrinnet. Antall lærere som ikke har 60 studiepoeng og underviser i faget:

Kommune	Norsk	Matematikk	Engelsk
Storfjord	5	5	8
Lyngen	5	3	2
Gáivuotna/Kåfjord	5	6	5
Skjervøy	0	0	0
Nordreisa	10	8	8
Kvænanen	6	5	4
Nord-Troms	31	27	27

Kilde: Nord-Troms Studiesenter (NTSS)

Det er aldersutfordringa som også innen undervisning vil bli ei hovedutfordring: ca 45 % av alle lærerne i Skjervøy er 50 år eller eldre.

Det er ikke gjort ei tilsvarende kartlegging blant pedagoger i barnehagene, men erfaring fra de to siste åras rekruttering viser at det er mangel på kvalifiserte søkere.

6.4. Boliger

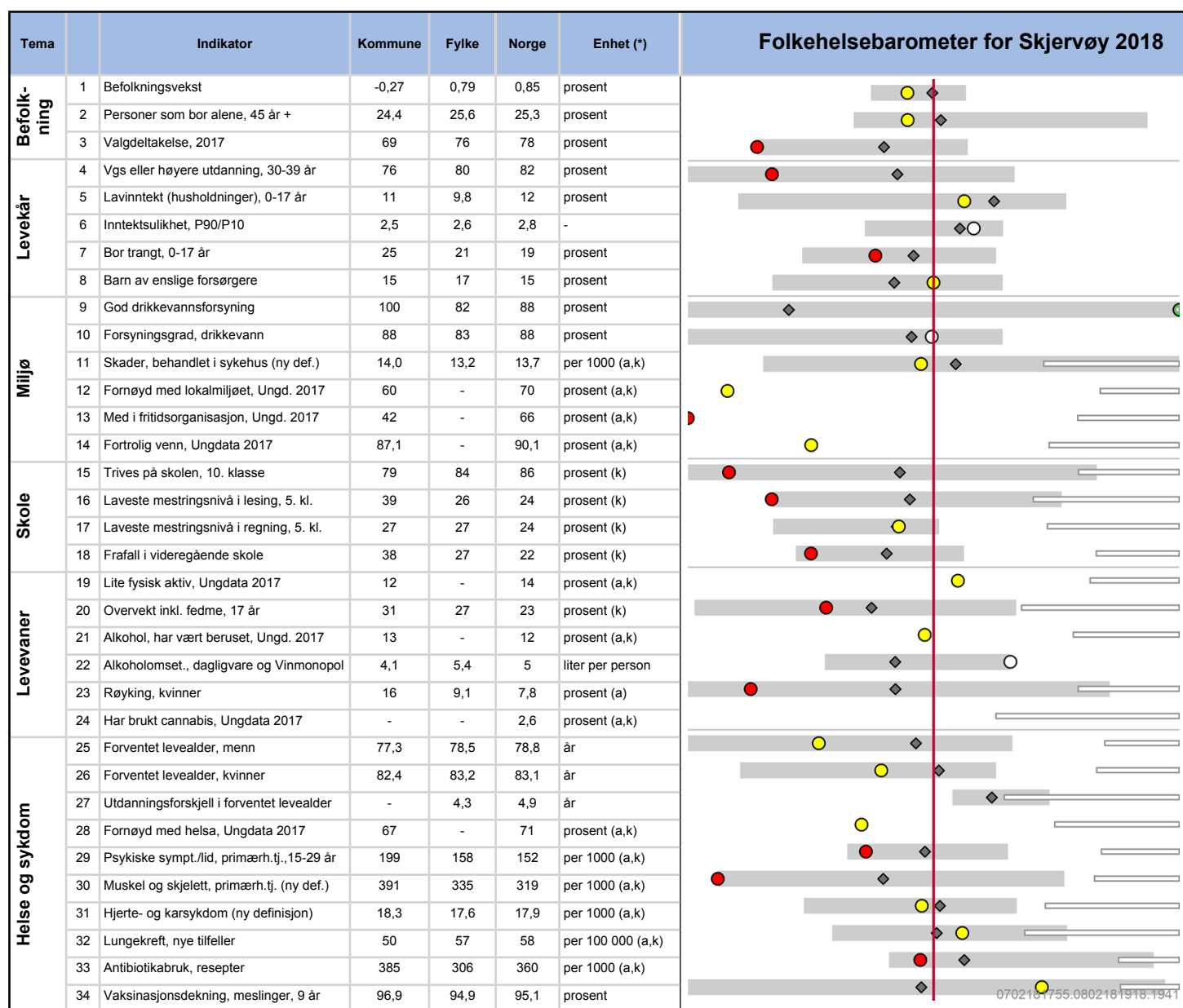
En plass å bo er ett av menneskets primærbehov, og det er dermed også viktig å legge strategier for framtidens boligbehov. Ei stadig eldre befolkning vil være ett perspektiv som må tas med i planlegginga. I tillegg har det vært en trend med sterk økning av enpersonshusholdninger. Mens det i 2001 var 456 slike husholdninger i Skjervøy, var tallet i 2016 548 – dette gir ei økning på 20%.

Senere års erfaring viser at det er et behov for midlertidige boliger – til sesongarbeidere, til elever ved den videregående skolen og til tilflyttere, som ikke umiddelbart ønsker å kjøpe bolig. Tilgangen på private utleieenheter er for lav, og pågangen på de kommunale boligene stor – til tross for at Skjervøy allerede har en stor boligmasse for utleie:

Skjervøy	Nordreisa	Kvænanen	Lyngen	Troms	Landet
57	41	61	14	22	20

Kommunalt disponerte boliger pr 1000 innb. Kilde: SSB, tall pr 15.03.2017

Skjervøy kommune har i 2018 innført gjengs leie med mål om ei bedre harmonisering av prisnivået på hhv private og kommunale boliger. Dette forutsetter at boligmassen vedlikeholdes, og det forventes at vedlikeholdsplanen for de kommunale boligene ferdigstilles i løpet av året. I tillegg til å unngå verdiforringelse er vedlikehold også viktig for å motvirke sosial stigmatisering.

6.5. Folkehelse

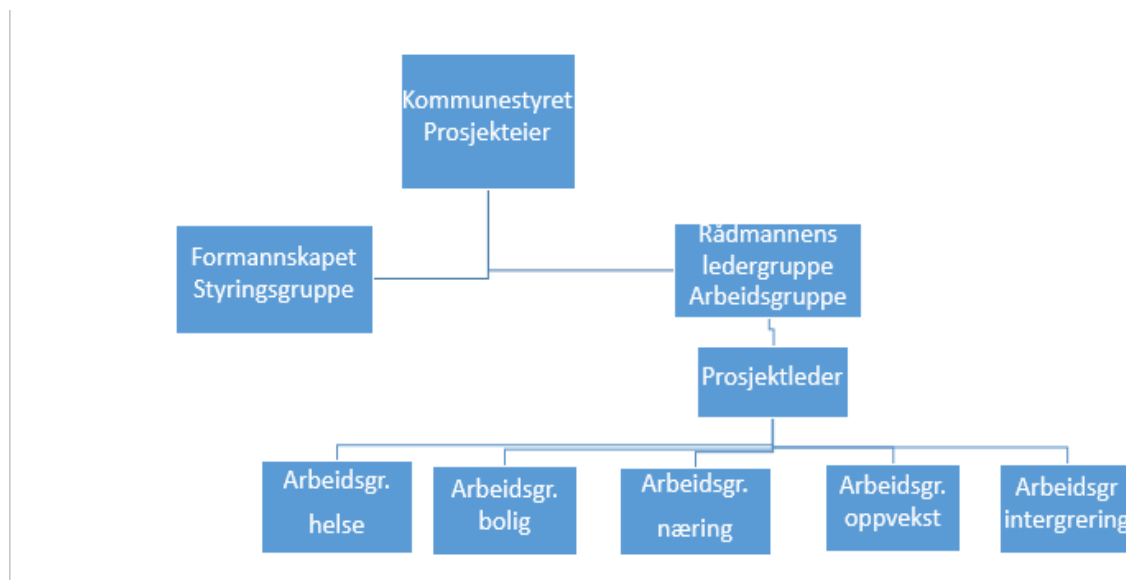
Folkehelseinstituttet presenterer hvert år et statusbilde over folkehelsen i alle kommuner. Folkehelsebarometeret for 2018 har 34 ulike indikatorer som enkeltvis og samla skal vise sider ved folks helse eller påvirkningsfaktorer på folks helse. Målestokken er et landsgjennomsnitt (rød, loddrett strek). Symbolforklaringer:

- = bedre enn landet som helhet
- = ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- = dårligere enn landet som helhet

Som det framgår av oversikten over, er det bare på én indikator at det lyser grønt: drikkevannsforsyninga er stabil og har en god kvalitet. For 16 av indikatorene skiller ikke Skjervøy seg signifikant ut i forhold til landet som helhet, og indikatorene fordeler seg på de fleste temaområdene. For 12 av 34 indikatorer ligger Skjervøy dårligere an enn resten av landet. Disse fordeler seg også over flere tema, men ett skiller seg ut: innen skole har Skjervøy dårligere resultat enn landet som helhet på 3 av 4 indikatorer. Resultat av nasjonale prøver kan variere fra år til år – her er kulla så små at årsvariasjonene kan være store. Innen trivsel i 10. klasse og frafall i videregående skole har resultatet vært negativt over flere år. Dette er viktig å ta med seg videre i forhold til at lavt utdanningsnivå er pekt ut som ei hovedutfordring innen folkehelse.

I Skjervøy kommune har det over flere år vært et høgt sykefravær (både innen kommunal sektor, men også privat). Storparten av legemeldt sykefravær skyldes muskel- og skjelettplager eller lettere psykiske plager. Folkehelsebarometeret viser det samme.

7. Organisering

Kommuneplanens samfunnsdel er, sammen med arealdelen, det viktigste politiske styringsverktøyet. Det er derfor viktig at planen har god politisk medvirkning og forankring. Formannskapet vil derfor ha en sterk medvirkningsrolle i arbeidet og vil bli løpende orientert gjennom BØP. Prosjektleder har

hovedansvaret for planlegging og koordinering av arbeidet, og har ansvaret for at planen ferdigstilles som en enhetlig dokument. Folkehelsekoordinatoren har også en medvirkningsrolle i alle arbeidsgrupper, slik at folkehelseperspektivet ivaretas og sees i sammenheng med de ulike temaene.

Det opprettes arbeidsgrupper for hvert av hovedområdene. (Ikke alle områder er illustrert her.) Hver arbeidsgruppe har en gruppeleder som sørger for at det blir utforma drøftingsnotat. Gruppelederne har også ansvar for at det gjennomføres temamøter og medvirkningsarenaer for sitt hovedområde. På disse møtene vil også formannskapet inviteres. Det kan være en idé at formannskapet fordeler seg på de ulike gruppene.

8. Medvirkning

Det følger av plan- og bygningsloven at det skal legges opp til en åpen og bred medvirkning i lokalsamfunnet. Erfaring fra anna planarbeid tilsier at det kan være utfordrende å få «mannen eller kvinna i gata» engasjert, slik at medvirkning blir reell. Det er avgjørende for resultatet og legitimiteten at mange har deltatt i planlegging – gode ideer finnes hos elever, i næringslivet, hos pårørende, i eldrerådet og ungdomsrådet, hos ansatte og ikke minst ved kafébordene. For å nå ulike grupper er det viktig å legge til rette for medvirkning gjennom både fysiske møter og sosiale medier. Møter bør også legges utenfor rådhuset. Skoler, samfunnshus i distriktet og kaféer bør benyttes, slik at ikke prosessen blir noe som bare foregår på rådhuset.

I tillegg til åpne invitasjoner til deltakelse, skal disse gruppene aktivt gis mulighet til å delta:

- Elever (barne- og ungdomstrinn og videregående)- kreative oppgaver og sosialt entreprenørskap (SMART-program, Ungt entreprenørskap)
- Ungdomsrådet
- Eldrerådet
- Råd for funksjonshemmede
- Næringsforeningene i Skjervøy
- Bygdelag
- Lag og foreninger
- Ansatte gjennom tillitsvalgtapparatet

8. Framdriftsplan

[illegible]